

λογιζόμεθα εὐτυχεῖς ἐνδομύχως ὁσάκις δυνάμεθα νὰ τὰς ἀποφύγωμεν, καὶ μυρία σοφίζόμεθα στρατηγήματα, ἵνα ἐπισκεπτόμεθα δῆθεν τοὺς γνωρίμους ἡμῶν χωρὶς νὰ τοὺς ἐπισκεπτόμεθα. Χάρης εἰς τὰς προόδους τοῦ πολιτισμοῦ, μᾶς ἀναπληροῦ πολλάκις ἐν τεμάχιον χαρτίου, τὸ ὁποῖον ἀφίνομεν μόνον μας εἰς τὴν θύραν, χωρὶς κἂν νὰ ἐρωτήσωμεν ἂν δέχονται, ἢ στέλλομεν διὰ τοῦ ὑπρέτου μας ἢ καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ ταχυδρομείου, ὁσάκις, πονηρότεροι, δὲν ἐπιφορτίζομεν τὰς συζύγους μας νὰ τὸ δώσωσι μετὰ τοῦ ἰδικοῦ των ἐπισκεπτηρίου, ἂν ἔχωσι τὴν τύχην νὰ εὔρωσι θύρας κλειστάς κατὰ τὰς ἐπισκεπτικὰς των περιοδείας.

Σήμερα ὅμως, πρώτην τοῦ ἔτους, δὲν σοῦ χρησιμεύουσι, ταλαίπωρέ μου ἀναγνώστα, τὰ ἐπισκεπτήρια, εἰμὴ μόνον ἂν τὰ δώσης μόνος σου. Σὲ ἀπαλλάττουσιν, εἶνε ἀληθές, τοῦ κόπου τῆς ἐπαναλήψεως φράσεων τετριμμένων, δὲν σὲ ἀπαλλάττουσιν ὅμως τοῦ δρόμου καὶ τοῦ ψύχους. Ἄλλο τὸ πρᾶγμα, ἂν ἀνήκης εἰς τὸν ὑψηλόν, πολὺ ὑψηλόν κόσμον, δηλαδή εἰς τὸν διπλωματικόν καὶ τὸν περίξιν αὐτοῦ δορυφοροῦντα ἐγγύριον. Τότε τὸ πρᾶγμα εἶνε λίαν ἀπλοῦν καὶ πλέον ἢ εὐχέρης· στέλλεις τὰ ἐπισκεπτήριά σου ἐντὸς μικρῶν κομψῶν φακελλιδίων, καὶ ἐπραξες τὸ καθήκόν σου. Ἄλλ' ἢ ἀποστολὴ αὐτῆ πρέπει, ἐννοεῖται, νὰ περιορισθῇ ἀμοιβαίως ἐντὸς τοῦ κομποῦ ἐκείνου, διότι ἐκτὸς αὐτοῦ οὐκ ἔστι σωτηρία». Ἀλλοίμονον εἰς σέ, ἂν, χωρὶς νὰ ᾔσαι ἀσθενής, στείλῃς σήμερον τὸ ἐπισκεπτήριόν σου εἰς ἄνθρωπον ὅστις ἤλθεν ἢ θὰ ἔλθῃ μόνος του, αὐτοπροσώπως, νὰ σοῦ ἐκφράσῃ τὰς ἐγκαρδίους εὐχὰς του διὰ τὸ νέον ἔτος! Ἐπεσες εἰς τὴν γλῶσσάν του, καὶ ἤξεύρεις τί θὰ εἶπῃ γλῶσσα ἀθηναϊκῆ.

Φέρε λοιπὸν τὸν ζυγόν σου, ἀγαθέ μου συμπολίτα, καὶ . . . ἂν σὲ λυπῇ ὅτι αἱ εὐχαὶ τὰς ὁποίας θ' ἀκούσης κατὰ τὰς ἐπισκέψεις σου σήμερον δὲν εἶνε ὅλαι εὐλικρινεῖς καὶ ἐγκάρδιοι, παρηγορήσου ἀναλογιζόμενος, ὅτι καὶ αἱ ἰδικαὶ σου δὲν εἶνε πολὺ διάφοροι. ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ

Ἰουλιανὸν καὶ Γρηγοριανόν

ΚΑΛΕΝΔΑΡΙΟΝ

Κατὰ τὴν διάρκειαν καὶ τὴν ἐπαναλήψιν τὸ λεγόμενον πολιτικὸν ἔτος στριζέται εἰς τὸν θεσμὸν, δι' οὗ ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἐκανόνισε τὸ ρωμαϊκὸν Καλενδᾶριον. Κατὰ τοὺς Ἰουλιανούς ὑπολογισμούς, ὁ χρόνος, ἐν ᾧ ἐπαναλαμβάνεται ἕξ ἴσου ἢ ἀλλαγῇ τοῦ μήκουσ των ἡμερῶν περιλαμβάνει 365 ἡμέρας καὶ 6 ὥρας. Εἰς τὸ σύνθετον ἔτος ἀπεδόθησαν λοιπὸν ἡμέραι 365. Ἀλλ' ἐπειδὴ τέσσαρα Ἰουλιανὰ ἔτη ἡλιακὰ πλεονεκτοῦσι τεσσάρων ἑτῶν πολιτικῶν κατὰ μίαν ἡμέραν, προσπῆγαγεν ὁ Καῖσαρ εἰς πᾶν τέταρτον ἔτος μίαν ἡμέραν, τὴν καλουμένην ἐπακτὴν ἧτοι ἐμβόλιμον.

Τὸ ἐμβόλιμον τοῦτο ἔτος συνίστατο ἐξ ἡμερῶν 366, ἔμελλε δὲ νὰ ἐξισάσῃ ἀκριβῶς τὸ πολιτικὸν ἔτος πρὸς τὸ ἡλιακόν. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ τροπικὸν ἔτος ἔχει 5 ὥρας, 48 λεπτά πρῶτα καὶ 48 δεύτερα, τὸ Ἰουλιανὸν ἔτος ἦτο μεγαλύτερον τοῦ προσήκοντος κατὰ 11 λεπτά πρῶτα καὶ 12 δεύτερα. Ἐκ τῆς διαφορᾶς ταύτης προέκυπτον ἀνὰ πᾶν μὲν ἑκατοστὸν ἔτος 18 ὥραι καὶ 40 λεπτά, ἀνὰ πᾶν δὲ ἐνεαεκαοιστοστὸν ἑπτὰ ὅλαι ἡμέραι. Ἐν αὐτῷ τῷ μεσαιῶνι ἐπομένως ἐγένετο καταφανές, ὅτι ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία, ἢ κατὰ τὴν πρώτην ἐν Νικαίᾳ οἰκουμένην σύνοδον (345) τῇ 21 συμβάσα, ἐγένετο πολλῶ πρῶιμώτερον. Ἡ σύνοδος ἐκείνη εἶχεν ἐξαρθῆσι τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα ἀπὸ τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας, καὶ δὴ καὶ διαρρήδην ἀπὸ τῆς 21 Μαρτίου ἢ ἀλλοίωσις λοιπὸν ἀνωμολογεῖτο ἐπέγουσα καὶ ἀναπόδραστος. Πολλὰ ἐκκλησιαστικὰ σύνοδοι τῆς 15 καὶ τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος ἐδήλωσαν, ὅτι τὸ Καλενδᾶριον ἔπρεπε νὰ διορθωθῇ ὀριστικὸν ὅμως οὐδὲν αὐταὶ ἀπεφάναντο. Τὴν ποθητὴν διορθῶσιν μόλις ἐπένεγκε τῷ 1582 ὁ πάππας Γρηγόριος ΙΓ', λαβὼν περὶ τούτου ἐπίσημον ἐντολὴν παρὰ τῆς ἐν Τριδέντῳ συνόδου. Ἐδέξατο δὲ ἐκ των γενομένων αὐτῷ πολυαριθμῶν προτάσεων τὴν τοῦ Ἀλοῖσίου Λιλίου, ὅστις ὑπολαμβάνεται ὁ κύριος τοῦ νέου Καλενδαρίου πατῆρ. Τὰς προτάσεις τοῦ σοφοῦ τούτου ἀνδρὸς ὑπέβαλεν ὁ Πάππας τῷ 1577 εἰς τοὺς καθολικοὺς ἡγεμόνας καὶ εἰς τὰ τότε ὀνομαστὰ πανεπιστήμια· συνέστησε δὲ ἐν Ῥώμῃ καὶ αὐτὸς ἐπιτροπὴν εὐδημόνων. Ἀφ' οὗ ἢ ἐν Ῥώμῃ ἐπιτροπὴ ἐπένεγκεν εἰς τὸ προκαταρκτικὸν σχέδιον μικρὰς πέντας τροποποιήσεις, ἐπιδοκιμασθείσας ὑπὸ πάντων των καθολικῶν ἡγεμόνων, ἐνεκαίνισεν ὁ Πάππας τῇ 24 φεβρ. 1582 ὀριστικῶς τὴν νέαν μεταρρυθμίσιν, καὶ ὥρισεν διὰ βουύλλας εἰδικῆς νὰ παραλειφθῶσι κατὰ τὴν 4 Ὀκτωβρίου δέκα ὅλαι ἡμέραι, καὶ νὰ ὑπολογισθῇ ἡ ἐπιούσα ὡς ἡ 15 τοῦ μηνός. Ἡ τετάρτη Ὀκτωβρίου ἦτο ἡμέρα πέμπτη, ἡ 15 ἀπὸ δευτέρας ἐγένετο παρασκευῆ. Διὰ τοιαύτης μεθόδου ἀνεπληρώθησαν αἱ δέκα ἡμέραι, καθ' ἃς ἀπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου εἶχε μεταποισθῇ ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία, συνέπεσε δὲ αὐτὴ πάλιν κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος τῇ 21 Μαρτίου. Ὅπως δὲ προληφθῇ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ὁμοία μετατόπισις, ἐπενόησεν ὁ Γρηγόριος νέαν ἐπαγωγῆς μεθόδον. Γνωστὸν ὑπάρχει, ὅτι, προσαρμοζόμενον τοῦ Ἰουλιανοῦ Καλενδαρίου εἰς τὴν ἡμετέραν χρονολογίαν, τὴν ἀπὸ γεννήσεως Χριστοῦ ἀρχομένην, ἔχουσιν ἡμέρας ἐπακτὰς ἢ ἐμβολίμους ἐκεῖνα τὰ ἔτη, ἅτινα διαιροῦνται ἀκριβῶς διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 4. Ὁ Γρηγόριος ὥρισεν τὸ ἀληθές τροπικὸν ἡλιακὸν ἔτος νὰ ἔχῃ 365 ἡμέρας, 5 ὥρας, 49 λεπτά πρῶτα καὶ 12 δεύτερα, ὡς τε τοῦτο τὸ ἔτος εἶναι μικρότερον τοῦ Ἰουλιανοῦ κατὰ 10 πρῶτα καὶ 48 δεύτερα λεπτά. Ἡ δι-

φορὰ αὐτὰ ἀνὰ πᾶν τετρακοσιοστὸν ἔτος ἀποφέρει ἀκριβῶς τρεῖς ὄλας ἡμέρας. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον διέταξεν ὁ Πάπας, ἀνὰ πᾶσαν τετάρτην ἑκατονταετηρίδα, νὰ παραλείπωνται τρεῖς ἡμέραι ἐμβόλιμοι. Τὸ διορθωθὲν γρηγοριανὸν Καλενδᾶριον ἐνεκαινίσθη πολλαχού τῆς Ἰταλίας, Δανίας, Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλίας κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Πάπα τεταγμένην ἡμέραν, ἐν δὲ τῇ Γαλλίᾳ δύο μῆνας ὀψιότερον, ὅτε, κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦ Ἐρρίκου Γ', μετὰ τὴν 9 Νοεμβρίου ὑπελογίσθη ἡ ἐπιούσα ὡς ἡ 20 τοῦ αὐτοῦ μηνός. Μία μερὶς τῆς Ὀλλανδίας, αἱ Φλάνδραι, ἡ Βραβάντη, τὸ Μέχελν καὶ ἡ Ἐννεγάου ἐδέξαντο αὐτὸ ἐπίσης μὴν Δεκεμβρίῳ ἡ Λουκέρνη τούναντιον, ἡ Οὐρη, ἡ Σουίς καὶ ἡ Φρειβούργη τῆς Ἐλβετίας τῷ 1583, ἡ δὲ Πολωνία καὶ ἡ Οὐγγαρία τῷ 1586. Ἐν Δεβέντερ εἰσῆχθη ἡ νέα χρονολογία τῇ 2 Φεβρ. 1593. Ἡ Δανία ἐπαῆλθε τῷ 1698 εἰς τὴν παλαιὰν χρονολογίαν, πάλιν δὲ ἕστερες τὴν νέαν. Αἱ χώραι τῶν διαμαρτυρομένων ἐν Ἐλβετία προσέλαβον τὸ νέον Καλενδᾶριον τῷ 1714· ἡ Ἀγγλία τῷ 1752, ἡ Σουηδία τῷ 1753, ἡ Γραουβίνδεν μόλις τῷ 1811. Ἐν Γερμανίᾳ ὁ καθολικὸς αὐτοκράτωρ καὶ αἱ καθολικαὶ βουλαὶ τοῦ εἶχον ἐπιδοκιμάσει αὐτὸ ἀπὸ τοῦ 1583. Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀντίσταντο εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ νέου Καλενδαρίου οἱ διαμαρτυρούμενοι, ἅμα μὲν, διότι μόλις εἶχον ἀπαλλαγῆ τοῦ παπικοῦ ζυγοῦ, ἅμα δὲ καὶ ἀγανακτοῦντες, διότι δὲν ἐπηρεασθῆσαν ἐπισήμως. Ἐπειδὴ ἐπεχείρησαν νὰ ἐλέγξωσι δῆθεν τὸ σφαλερὸν τῆς νέας χρονολογίας δι' ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων, ὀργισθεὶς ὁ φιλακῆθης Κέπλερος ἐγραψε· «Τί ἔπαθεν ἡ ἡμίσεια τοῦ γερμανικοῦ κράτους μερὶς καὶ διατελεῖ χωρισμένη ἀπὸ τῆς ἑτέρας μερίδος καὶ τῆς λοιπῆς ἡπείρου Εὐρώπης; Ἀπὸ 150 ἐτῶν ἡ ἀστρονομία ἀπαιτεῖ τὴν διορθωσιν τῆς χρονολογίας· μέχρι τίνος θὰ περιμένωμεν; ἀρά γε μέχρις οὗ τις θεὸς ἐκ μηχανῆς φωτίσει τοὺς διαμαρτυρούμενους δημάρχους καὶ τοὺς συμβούλους των; Ἐκ τῶν προταθεισῶν διορθώσεων ἀρίστη καὶ ὀρθοτάτη εἶναι ἡ παπικὴ. Καὶ ἄλλη δὲ ὀρθοτέρα ἔαν εὐρίσκειτο, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ εἰσαχθῆ ἄνευ νέας ταραχῆς. Τὸ ὁμοίωμα τῆς χρονολογίας ἐπικοσμεῖ τὴν πολιτικὴν κατάστασιν. Αἰσχος ἀνεξάλειπτον προσρίβεται εἰς τὴν Γερμανίαν, ἔαν ἀποκρούσῃ διορθωσιν ἢν ἀπαιτεῖ ἡ ἐπιστήμη». Ἄλλ' οὔτε ὁ Κέπλερος, οὔτε ὁ 100 ἔτη ὕστερον ἀκμάσας μέγας φιλόσοφος καὶ μαθηματικὸς Λεϊβνίτιος ἴσχυσε νὰ συνείσῃ τοὺς διαμαρτυρούμενους, οἵτινες καὶ τὰ ἀριστα καὶ κάλλιστα ἀπέσπεργον, ὡσάκις προήρχοντο ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Πάπα. Οἱ φόβοι αὐτῶν διεσκεδάσθησαν τέλειον περὶ τὰ μέσα τῆς 18 ἑκατονταετηρίδος. Κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν Καλενδᾶριον ἀρχὴ τοῦ ἔτους ἦτο ἡ πρώτη Ἰανουαρίου. Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἀπολακτίσαντες τὸ ἔθιμον τοῦτο, ἐώρταζον τὴν ἀρ-

χὴν τοῦ ἔτους τῇ ἡμέρᾳ τῶν Χριστουγέννων, 25 Δεκεμβρίου. Ἐκ τῶν κατόπιν χριστιανῶν ἐλάβανον ἀρχὴν τοῦ ἔτους οἱ μὲν τὴν ἡμέραν τῆς Περιτομῆς, οἱ δὲ τὴν τῆς Ἀναστάσεως, οἱ δὲ τὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἐντεῦθεν ἡ μεγάλη δυσχέρεια τῆς χρονολογικῆς ἀκριβώσεως τῶν σπουδαιοτάτων ἱστορικῶν γεγονότων. Δι' ὅλης τῆς 13 καὶ τῆς 14 ἑκατονταετηρίδος αὐτοὶ οἱ ἐφεξῆς Πάπαι ἀντέφασκον πρὸς ἀλλήλους. Ἐν Σικελίᾳ, Φλωρεντίᾳ καὶ πολλαχοῦ ἄλλοι τῆς Ἰταλίας μέχρι τοῦ 1750, τὸ ἔτος ἔληγε τῇ 24 Δεκεμβρίου· ἐν Μεδιολάνῳ τῇ 24 Μαρτίου, ἐν Λύτιχ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ. Ἡ αὐτὴ ἀταξία παρατηρεῖται ἐν Γαλλίᾳ, Δανίᾳ, Ὀλλανδίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ. Μόλις περὶ τὰ μέσα τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος οἱ Καίσαρες, ἐν τοῖς ἐπισήμοις ἐγγράφοις, ἐνεκαινίσαν ὡς ἀρχὴν τοῦ ἔτους, ἀντὶ τῆς 25 Δεκεμβρίου, τὴν πρώτην Ἰανουαρίου, ἥτις βαθμηδὸν ἐγένετο πανταχοῦ ἀποδεκτὴ.¹

Μουσικὴ ἐσπερὶς ἐν τῷ

ΩΓΔΕΙΩΙ

Μουσικὸν ἀκρόαμα ἐν Ἀθήναις εἶνε ἀπόλαυσις σπανία. Ὁ ἀθηναϊκὸς κόσμος ἀγαπᾷ τὴν μουσικὴν, ἀλλὰ καταλέγει αὐτὴν ἀκόμη μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων ἐκείνων τῆς πολυτελείας, τὰ ὅποια προτιμᾷ νὰ στερηθῆ, ὡσάκις δὲν δύναται νὰ τὰ ἔχη εὐθηνὰ συγχρόνως καὶ καλά. Ἡ ἀπαίτησις ὅμως αὕτη τοῦ ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ εἶνε ἐξ ἐκείνων, αἵτινες θεραπεύονται μὲν ἀλλαγῶν, καὶ ἐν Γερμανίᾳ ἰδίως, ὅπου ἡ μουσικὴ δὲν εἶνε πλέον πολυτέλεια, ἀλλ' ἀντικείμενον τῆς πρώτης ἀνάγκης, ἀρτος ἐπιούσιος, δὲν θεραπεύονται δὲ οὐδ' εἶνε δυνατόν νὰ θεραπευθῶσιν ἐν Ἀθήναις, ὅπου, ὡς προείπομεν, τὸ ἐμπόρευμα εἶνε σπάνιον καὶ ἐπομένως ἀκριβόν. Διὰ τοῦτο δὲ οἱ τὴν μουσικὴν ἀγαπῶντες—ἐννοοῦμεν τὴν ἀληθινὴν μουσικὴν, καὶ οὐχὶ τὰ μέλη τῆς Περιχόλης ἢ τοῦ Κυανοπώγωνος—ὀφείλουσιν εὐγνωμοσύνην πάντοτε εἰς τοὺς παρέχοντας αὐτοῖς ἄπαξ ἢ δις τοῦ ἔτους τὸ μέσον ἢ ἀκούσῃ συμφωνίαν τινὰ τοῦ Haydn ἢ τετραφωνίαν τοῦ Beethoven. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐγνωμονοῦμεν ἐν πρώτοις εἰς τὸν φιλολογικὸν σύλλογον Παρνασσὸν διὰ τὴν μουσικὴν πανδαίσιαν, ἢν παρέθηκεν ἡμῖν τὴν ἑσπέραν τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ὁδείου, καὶ ἴσῃ ἐπίσης ἐκφράζομεν τὴν ἡμετέραν εὐγνωμοσύνην εἰς τοὺς μουσουργοὺς, οἵτινες παρέσχον εὐγενῶς τὸ τάλαντον αὐτῶν εἰς εὐπροσπῆ τοῦ συμποσίου παρασκευῆν. Δὲν ἴσονται δὲ βεβαίως οὐδ' ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ ἰσθῆῃ ἡ ἡμετέρα εὐγνωμοσύνη πρὸς τὴν πραγματικώτεραν εὐχαριστίαν τῶν ἀπόρων παιδῶν, ὑπὲρ ὧν τοσοῦτον εὐγενῶς μοχθεῖ ὁ φιλολογικὸς ἐκείνος Σύλλογος, καὶ οἵτινες οὐσια-